

BREDASCHIE

Zondag

den 10 September

De geabonneerden ontvangen 4 Couranten per week, voor de bepaalde Abonnements-prijs van 2,25 per kwartaal. De prijs der 3 overige extra-couranten, per week, is bepaald te 10 cents ieder, volgens circulaire van 31 Augustus 1830, aan alle Postkantoren en voornaamste Boekhandelaren.

Uithoofde de ZONDAG op heden invalt, zal op Maandag geen Courant verschijnen.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEAS der Stad BREDA, gelet, dat in weervil, Nummer Publicatie van den 15 Julij jl., nog een aantal patenten ter stads Secretarij zijn blijven berusten.

Roepen bij deze de belanghebbende Ingezetenen nogmaals op, om hunne patenten over den loopenden dienst, binnen de eerst volgende acht dagen ten stadhuize te komen afhalen, als zullende, na dien tijd, de nog overgeblevene patenten, dadelijk door den deurwaarder bij de Directe Belastingen worden rond gebracht, en alsdan daarvoor, volgens de bestaande verordeningen, tien centen voor ieder moeten betaald worden.

Breda, den 9 Augustus 1830.

DE ROY Vt.

Per ordonnantie van dezelve,
De Secretaris der Stad,

H. W. SCHUIJKES

NEDERLANDEN.

Breda, den 10den September.

Na langdurig spraken spreekt eindelijk de Nederlandsche Staats-Courant zijn daglicht. Heden zegt die tolk van de regering weder het volgende:

» Men had het gerucht verspreid, dat de meeste der Staten-Generaal, die in de zuidelijke provincien te huis behooren, zich niet naar de buitengewone vergadering zouden begeven, welke op aanstaanden Maandag te 'sGravenhage geopend zal worden. Doch niets is wel zekerder, dan dat allen, die door geene bijzondere redenen daarin belet worden, zich op de plaats zullen laten vinden, waar men Koning en Grondwet roepen.

» Van den eerbied der ingezetenen voor hunnen Vorst en voor de wetten laat zich verwachten, dat die afgevaardigden zich overal vrijelijk zullen kunnen vertoonen, en dat, hoe men ook over het staatkundig gedrag van sommigen denken moge, men nimmer de achting zal uit het oog verliezen, dat men aan dezelve openbare betrekking schuldig is. Doch de Koning heeft bovendien, ter bereiking van dit oogmerk, de stelligste bevelen gegeven, en de Hollanders zullen er ongetwijfeld eene eer in stellen, dat dit oogmerk volkomen bereikt worde.

» Want al mogt ook tegen iemand nog uit vroegeren tijd eenige wrok bestaan, zoodra dezelve ter vergadering van de Staten-Generaal verschijnt, moet men in hem niets anders zien dan de afgevaardigde eener provincie, die door den Koning opgeroepen is. Alle bliken van afkeuring moeten niet slechts door het openbaar gezag belet worden, maar ook vooral door den raad en het goede voorbeeld van alle leden van het vaderland.

» De Brusselsche dagbladen, die weinige dagen geleden verzekerd hadden, dat de leden der Staten-Generaal, welke thans te Brussel vereenigd zijn, zich niet naar de buitengewone vergadering zouden begeven, welke door Z. M. den Koning te 'sGravenhage bijeengeroepen is, berigten thans, dat deze leden van besluit verandering, en stellig de zitting te 'sGravenhage zouden bijwonen.

De regering van Brügge heeft besloten, om een adres aan Z. M. ten voordeele der afscheiding te presenteren.

— Het luiksche dagblad *de Courrier de la Sambre* bevat een voorstel van den kommandant der stedelijke wacht te Luik, ten einde distinctieve teekenen te dragen, waardoor de verschillende rangen bij die wacht zullen worden te kennen gegeven; hij verlangt voor zich zelven niets meer dan eene sjerf met franje, en een paard. Zijne onder-kommandanten zullen echter paarden mogen hebben, zelfs ook sjerpen, maar zonder franje.

— Wij hebben, in ons nummer van gisteren, gezegd, dat er

vijftien heeren benoemd waren, om eene COMMISSIE VAN ALGEMEENE VEILIGHEID, naar het model van die van 1793, 94 en 95, uit te maken. Dit berigt is niet juist. Deze heeren waren slechts kandidaten, welke aan de stedelijke regering moesten worden aangeboden, — dewelke, na eere lange en hevige discussie, des avonds van den 10den, uit die kandidaten, tot leden van opgeroemde commissie benoemd hebben de acht volgende heeren, te weten: *Ramppe*, gewezen maire van Brussel; hertog van *Ursel*; *Gendebien*, advokaat; prins *de Ligne*; *Frédéric de Secus*; *S. van de Weijer*, advokaat; graaf *Felix de Merode* en *Ferdinand Meeuws*, bankier. Het schijnt, dat de regering, tegen hare eerst gedane plegtige belofte, het doel dier commissie gewijzigd heeft, in dien zin, dat zij, in plaats van voor de handhaving van het *grondbeginsel der afscheiding* te waken, slechts voor het handhaven van den *wensch tot die afscheiding* zal behooren te zorgen. — Zou de regering ook de *Staats-Courant van den 9den September, No. 212, blad. 1, kolom 1*, gelezen en de *stemme* des konings gehoord hebben?

— De *Courrier des Pays-Bas* weet met zekerheid, dat geene vreemde mogendheid zich, met de wapenen, in de zaken der Belgen mengen zal, noch om hen bij te staan, noch om hen te onderdrukken. — De *Courrier* is waarschijnlijk beter onderrigt dan de mogendheden welke, welke nog met geene mogelijkheid weten kunnen, tot welke omstandigheden hen zullen brengen. — » De Belgen en het gouvernement zijn in elkanders tegenwoordigheid, » vervolgt dat blad; zij moeten met eigen krachten handelen en slechts op zich zelf steunen » — de Belgen, ja, van den *Courrier*; die Belgen, ja, zijn in tegenwoordigheid van, dat is in opstand tegen de regering, andere Belgen niet. — » Indien wij weder onder het juk (zegge *juk*) der Hollanders keeren, zou dit onze eigen schuld zijn, » zegt het blad al verder, » want dat zou een bewijs wezen, dat het ons aan goed, eendragt en vooral volharding ontbrak. » — Niet eene dier drie oorzaken is de hoofdoorzaak van den *Courrier* of van die van zijner ahang. — Ten slotte zegt hij: » De regering wil ons door vermoedheid verzwakken en ons door inwendige oneenigheden verdeelen. Laat ons haar bewijzen, dat hare hoop ijdel is en dat wij de vrijheid tot elken prijs zullen weten te veroveren. » — Aan tusschen ontbreekt het, volgens onze berigten, in Brussel reeds niet, en aan schaarschheid van levensmiddelen ook niet.

Die *Courrier* spreekt reeds van eene vrijwillige afdrage van een dubbeltje per hoofd tot het opspijzen van de soldaten voor de bevechters der vrijheid.

— De parijische brieven van den 8sten hebben niets merkwaardigs aangebragt.

Uittreksel uit eenen bijzonderen brief.

Brussel, den 10den September.

Thans is alhier alles rustig; maar men vreest zeer voor de nieuwe onrust, want iedereen is alhier zeer misnoegd. Daar worden regelmatige *harricades* of wel indedaad verschansingen zig-zagsche wijze opgeworpen en rondsom de stad breede grachten gegraven. Gisteren namiddag zijn er twee groote kanonnen van Mons, alhier binnen geslept. Mogt het God behagen, dat alles goed afloopt, maar wij voorzien eene akelige toekomst. De levensmiddelen zijn reeds tot eenen buitensporigen prijs gestegen; al wat de stad verlaten kan, vliedt uit dezelve.

— Het blijft ons, den 10den Sept.

Heden ziet alhier, het licht eene verklaring, door alle de officieren der eerste afdeling infanterie, alhier in garnizoen, gesproken tegen het lasterlijk artikel, in den *Courrier des Pays-Bas*.

van den 8sten dezer geplaatst, waarin deze officieren onder anderen zeggen, dat de soldaten, wel verre van in de kazernen opgesloten te zijn, vrijelijk de stad doorwandelen, op de gewone wijs, welke de militaire discipline daar toe gesteld heeft; zij overladen overigens den *Courrier* met thunnig verachting en betuigen op nieuw onkreukbare trouw aan koning, koninkrijk, vaderland en hem vaandel.

Leuven, den 7den Sept.

Ahier is bekendigd de volgende:

D A G O R D E E

Behalven de gewone dienst der tot dus verre georganiseerde burgerwachters, maken de omstandigheden, waarin wij ons bevinden, eene gestadiger en werkzaamere dienst noodzakelijk. Daarom hebben de kommandant der stedelijke wacht, en de hem toebevoegde commissie, besloten, om twee mobiele compagnien te formeren, welker leden ieder vijftig cents en een ration van anderhalf pond brood daags zullen genieten.

De leden der onderscheiden gewone compagnien, welke bij dit moment de stad verlaten hebben, kunnen zich oomiddeljik aan derzelfde plaatsen, bij de kapiteins hunner compagnien, voegen, welke hen terstond op de lijst der vrijwilligers zullen plaatsen.

Leuven, den 6den Sept. 1830.

JEAN DE NERVE, Kommandant

ADOLPH ROUSSEN, Secretaris.

Namur, den 6den September.

Het collegie van burgemeester en schepenen dezer stad noodigt de burgers te voorkomen, welke het gevolg zouden hebben kunnen zijn van de volks-verzamelingen, die, met overtreding der wetten, welke de rust der ingezetenen beschermen, gisteren avond hebben plaats gehad, op nieuw de ingezetenen dezer stad uit, om zich, des avonds na zeven ure, van iedere volksverzameling af te zonderen en zich allen voor de bezetting houdend gescreuw te onthouden.

Gegeven, in de zitting van burgemeester en schepenen den 6den September 1830.

L. S. DE RENETTE.

Namur, den 8ten September.

De zorg van algemeene veiligheid dezer stad heeft het volgend besluit uitgevaardigd: Gezien de talrijke verzoekschriften van eenige ambachtslieden, om het herstel der werktuigen, welke door de werking der fabrieken niet handvattend zijn, aangezien de fabrieken die werktuigen eene duurzame bezigheid hebben moeten, op die rij in hare behoeften zou kunnen voorzien, wordt bij deze besloten, het besluit van 29. September 1830, nog voor verloop der werktuigen betref, in te trekken, en wordt dienvolgens de fabrieken gelast, om deze werktuigen wederom in werking te brengen.

Namur, den 8sten Sept.

Men leest in ons dagblad het volgende: Liedes zonder verstand of schaamte hebben getracht, onlusten te zaaien door valsche tijdingen uit te strooien. De houding der Luxemburgers strekke hun ten antwoord. Neen, wij de *Courrier des Pays-Bas* daarvan ook zeggen moge, de rust is in ons Groet-Hertogdom niet gestoord geweest. Het is onwaar, dat er, ten gevolge van de belegering, in de stad van Namur, patrouilles op last der regering, door de koninklijke legering, heeft den kommandant der vesting, niets voor te schrijven, als welke de geschiktste maatregelen voor de veiligheid der stad, die hem toebetrouwd is, naar zijnen zin en wil bepaalt.

Later wij de taal van sommige dolzinnigen mistrouwen, welke eene spiedzame bevolking tot oproer zouden willen aanzetten en ons het geheele land als in vuur en vlam staande zouden willen doen voorkomen, om dat zij zelve zoo gaarne brand willen stoken. De meten der overspanning zullen alzoo geens eeh vinden. Derwijle de angst, die nagejaarde gemoederen weten te waarden, bij de overvloed der jeugd niet nodig. Men is de vijheid niet bang waard, zoodra logen onder de wapenen is, waarrede men haast zoekt te verdedigen!!

Ahier is, op den 6den dezer, uitgevaardigd geworden de volgende:

P R O C L A M A T I E

Medeburgers,

De omstandigheden, welke België heroeren, zijn zwaartwichtig. Laten wij het welvaren des vaderlands eendeels van het patriotisch-Belgen, anderdeels van de wijsheid der Monarchs, met ons bestuurt overvachten. Rust en veiligheid zijn in onze stad niet

gestoord geweest. Stelt, indien zij slechts bedreigd mogten worden, vertrouwen in uwe regering; breng uwe bezwaren hi haast in; zij zal uwe wenschen bevorderen en uwe rechtmatige klachten niet laten wadervaren. Laat ons niet uit het oog verliezen, dat onze stad, als vesting van het koninkrijk, de nodige voorzieningen eene gesteldheid bevindt, bij de maatregelen voorzien. De goede verstandhouding tusschen het burgerlijke en het militaire moet meer dan ooit gehandhaafd worden. Onthoudt u van ieder teeken, van iederen kreet, welke uwe nationaliteit moet afkeuren. De publieke orde en de rust van allen vorderen de nauwkeurige naleving der politieke wetten; wij zullen dezelve wettig en eerevolgsig en rekenen, niet te vertrouwen, op den overvloed der vaderlandsliefde van alle ingezetenen, om ons in de vervulling der plichten, hi te staan.

Burgemeester en Schepenen, Namur.

De Stads-Secretaris, SCHROEDER.

PARTICULIERE CORRESPONDENTIE.

Antwerpen den 10den Sept. 1830.

Het liedje zal weldra uitgezongen zijn, en de Brusselsche regering in de noodzakelijkheid komen, de duizenden flessen, voor diner, souper, gouter enz. te moeten betalen, welke bij den *restaurateur de Bank* en anderen zijn afgegeven. De vrienden hebben er dapper op les gegeten, gedronken en gereden, en wanneer de belanghebbenden om betaling van het geld kwamen, was het: *on ne paye pas!* De *Carvinaer* van de *Bank* is een van de eerste dezer bazen, en bevindt er zich zeer wel bij.

Gisteren liepen de geruchten, dat zijne Majesteit eene proclamatie zou doen aankondigen, die vertrouwen bij de welgezinden, en schrik onder de vijanden zou brengen. Ook verlangen de troepen er een einde aan te maken, en hoezeer zij ook de goeden beklagen, zoo ziet men toch niet, dat zonder geweld, het monster van logen en bedrog niet zal kunnen worden afgedood.

In Brussel laat men infusschen lijsten van de in te teekenen, om tegen de troepen uit te trekken. Men zal dus de *Courrier* met numerieke opgaven van verdedigers voor den dag komen. Wij weten echter zeker, dat de meesten intekenaar, en niet geplicht te worden, doch wel van voorwerpen zijn, geen voet te verzetten, want het er op aan komt, integendeel, slechts eene gelegenheid afwachting, om het *orange* weldoord op te stellen.

Nog dagelijks vlugten er gegoede burgers uit de stad, en lieten zich alhier weder om de gebaatten van de wachters. Alleen zijn gerust, zoodra zij in het kommandement van den *Luit. Generaal Chasse* zijn, aan wiens genomeerde wijze maatregelen men misshien het behoud van het geheele koninkrijk te danken heeft; want, was Antwerpen gevallen, dan was alles afgedood. Ook is in Antwerpen alles stil. Des avonds ten acht uur er op de plaats *de Meer* twee bataljons infanterie, en een sterk bataljon schutters onder de wapens, ten gevolge der paradijles van de burgerwacht, te voet en te paard door de straten.

Van den zoogenamden, en althans de geantoonerde troepen vertelt de *Courrier*, dat de koninklijke legering, dan onwaarheden, diert in waarheid, dat de koninklijke legering zich gereed maakte om te trekken, en dat, daarop, de brave *Silvains* wijselijk oederscheten, om in het Bosch te trekken. Zeer schielijk zoude de koninklijke legering gedelogeerd hebben, toen er een ordonnans officier uit het oostelijk kwartier kwam en het bevel bragt, om af te trekken. Het is wel te verwachten, dat men zulke berichten niet meer gegeven worden!! Gezien de omstandigheden, die er in thans de order van der dag. Het is waarschijnlijk, dat ten maandag de leden van de regbank, van de koninklijke legering, een zaak zitting hadden, met de koninklijke legering, en de koninklijke legering, als ook, dat de koninklijke legering, van de koninklijke legering, die koninklijke legering, hem, met de koninklijke legering, de koninklijke legering, zeggende, *Comment, comment, comment, comment, de, J'arrête sur un homme qui vient de sauver la patrie!* (1) enz." Zulke verhalen verzwijgt de *brave postillon*.

(1) d. i. Hoe schalk, komt gy geld vragen van eenen man, die het vaderland gered heeft.

M e u g e l i n g e n

Het tegenwoordige tijdvak is een der meest onrustigste van het Koninkrijk der Nederlanden. Misschien wordt het het roerendste der regering van Willem I. De geopenbaarde wil des Konings (zie ons nummer van eergister) doet dat hopen. Zijne bevestigde vastheid, de herinnering aan den 11. December des vorigen jaars

en de eenparige gezindheid van het grootste en beste gedeelte der bevolking doet het vertrouwen. -- De geest, welke bij de troepen heerscht, waarbij het, dat zij slechts eenen wank van den Vorst behoeven, om te bewijzen, dat zij de overtuiging bezitten van de *regten der brave burgers tegen muiters te verdedigen*. Die wank is gegeven. Het reeds ten halve getrokken zwaard zal niet dan met een moeten worden opgestoken, en de geestdrift, door 's Koning's woorden, bij alle weldenkenden opgewekt, zal niet eens ras voorbijgaande gewaarwording zijn.

Die geestdrift is algemeen. Ieder gevoelt in de kracht zijner bevestiging den waarborg, dat de opvolging van hetgeen eer en geestesvoorschriften zal worden goedgekeurd. De koning heeft gesproken! Niet weifelend, niet dubbelzinnig, neen, in de duidelijke taal van den 11. December, die toen reeds de muiters deed sinderen. *Geweld niet geweld, door kracht van wapenen worden te leen gegaan*. Zij, die eene nadere verklaring dier woorden zouden willen uitlokken, zullen die verklaring uit eenige metalen monden ontvangen. Voor de stem der rede toch zijn hunne ooren denft.

Het is een schoon schouwspel een binnenden Koning, te midden eenar vreedzame bevolking, als een eenvoudige burger te zien rondwandelen. Het is een verheven schouwspel, als een vorst, die omringd van zijn getrouwe onderdanen, om hem heen, en zijn rein gemoet behoudende, in het midden der vreedzame menigten te zien liggen. Men kan de ernst, die bij het veldwinnen der gedroefte lijkste denkwijzen in staatkunde en omtrent de betrekkingen van Vorst en onderdaan, 's zulk een schouwspel grootsoch. -- Hoedagn ook de uitslag der tegenwoordige omstandigheden moge zijn, de vereeniging van den Koning en het Volk tot handhaving der hezwerene grondwet, door monsters geschonden, veel eene schoone bladzijde in de huuwene geschiedenis der Nederlanden uitmaken. Nimmer kon het volkskennet, dat door den heden I Elke, zelfs regtmattig, licht wijkt voor het *leve Oranje*, en de ware Nederlanden, die in onzen regeringsvorm en inrigtingen voor ons bestaan, vatable moege toeschijnen, slaat het oog op het *geheel*. Dat geheel wil hij behouden, het koste wat het wil; voor dat geheel geeft hij zijn leven prijs. De mogelijkheid bestaat, dat hij, voor vreemde overmoed, bulkende, wederom slaanij, soude moeten, maar een dien tegenwagen van oproeringen gekluisterd te worden.

Dit dag levert ons een aantal van verlangten wij zien het *geheel* behouden, slechts niet voorbarig de *geheel* zinde gewichtige gebeurtenissen vooruit geloopt. Het oog op den troon, de hand aan de kling, en de vlag, die slaat den Meerdyk den nederlandschen reiziger vrolijk tegen wappert, zal weldra ook op de torens van het, door overmaat van weelde, oproerige *Brussel*, of, als de rebellen daar meer dan de goede burgers vermogen, -- op de puinhoopen dier stad hersteld worden.

Het is eene jammerlijke zaak, die zich door ons land moet staande houden. Wat is er dan van eene zaak te denken, die in den *Courier des Pays-Bas* haren hoofdtolk bezit?

Waar kan behouden kan worden zonder vergieten van bloed, spare men bloed. Waar een van beiden geischt wordt, behoude men zijne eer.

Het is niet altijd de waarheid, die het laatste klinkt. De *Courier des Pays-Bas*, die heer de *Bruckere* heeft dit meermalen (en zal het vermoedelijk spoedig weder doen) mondeling bewezen. -- Deze ervaring verzekert ons, dat in *Brussel*, ja in het overige gedeelte van het oproerig land, nog vele weldenkenden moeten zijn. -- Gelukkig, dat de stem van den *Positif* reeds een schorren gorgel vermaakt, weldra zal hij, en de welluidender toon der waarheid zal den zinnen van *Brussel* vervangen.

ALLEER E T.
Van den *Positif* vaderlandschen maaltijd te *Brussel* dezer dagen gehoude, die in een luik naar gezegd, het zijn niet de *volken*, die *hunn* en *eden* schenden. Men heeft dat zoo schoon gevonden, dat ommedelijk daarop de stad, die zulke heldhaftige sprekers oplevert, en die van des lands verklaard is. -- Op het gezegd van de *Positif* kan men, in Nederland, met volle regt antwoorden. *Positif* heeft noch behoefte noch *eden* geschon, die *volk* en zijne hoefden, die opeelijk de *Positif* wet.

te p. v. a. k. a. t. Wat de verhandeling tot eerste stad betreft, daartoe zoude men moeten afleiden, dat de patriotische keelen rijkelijk met uitdrukkingen zijn gestreeld waren.

Het verdient opmerking, dat er thans van niet eenige meer gesproken wordt. Zouden zij niet meer bestaan? Dat is de vraag. Indien zij, eenige dagen geleden, nog bestaan hadden, het is daarmee geheel anders gelegen. Nu het op een eigenlijke verklaring aankomt, moet men geene wezenlijke grieven op te noemen, er moet iets anders uitgedacht worden, om ten minste iets te kunnen zeggen. Dat wordt, onder anderen, ook daardoor bevestigd, dat, tot nu toe, niet eenige, ter plaatse, waar zulks voegzaam geweest ware, met het donkerd der bewuste scheiding is voor den dag gekomen.

Er zijn er, die beweren, dat de *Brusselsche* onlust geen opstand is. Indien het drogen en opsteken van onwettige kleuren, het vernielen van 's Koning's wapenschilden en andere teekenen van zijn gezag, vergezeld van brandstichting en roof, de vernietiging van onderscheidene wetten, onder anderen die op de *Brusselsche* muntie, in een woord, de omverwerping van alle gewettigde orde, geen opstand genoemd moet worden, weten wij niet wat dan dien naam verdient. Het *Hollandsche* noemt men zulks wel de gelijk oproer of opstand; en zij, die er zich schuldig aan maken om het even of zij met de namen van meester en knecht of met die van baas en knecht bekleed zijn -- noemt men, in die zelfde taal, opstandelingen, oproerlingen, of, meer verfransch, rebellen. Wij durven dezen *thesis* gerust tegen al de advocaten van den *Opmer*; zelfs tegen meester *Silvanus*, verdedigen.

LETTERKINDER BERICHT

Tafereel van het Heel-Af, en onder houdende beschouwing van het Aardbol. Uit de beste bronnen en de jongste ontdekkingen, zamengesteld, door G. SOMMER, Hoogleraar te Praag, II de deel. De schrijver der vaste oppervlakte van den Aardbol, met platen. Uit het Duitse, vertaald naar den 2den verbeterden, en verbeterden druk. Te Amsterdam bij de boekhand. DEERDING, 1848.

In ons nummer van den 28. Julij H. gaven wij, bij de benoemde deeling van het 1ste deel van dit belangrijke werk, ons verlaten te kennen, in staat gesteld te worden, de overige deelen te laten aankondigen. Gedeeltelijk wordt aan dit ons verlaten voldaan, daar het ontvangen van het tweede deelen van vermeldde deelen, ingevolge de beloften der uitgeverij, is reeds door het derde, al gevolgd.

Het strekte ons loomachtig, en bijzonder genoege, om van dit *Tafereel* (zie n. 66), bevattende, het *geheel* van al, genden, den beschaaften en weetgierigen kennende, aan te bevelen; terwijl het onpartijdigst oordeel, het is rezing dezer *beschrijving der vaste oppervlakte van den Aardbol*, ons dit genoege wederom niet ontzegt. Bestond er van dien vorig verhandeld, der stoffe in onze *Nederduische* taal, zoog is er, van dit boekdeel, voorgedragt, minder voorraad voorhanden, waardoor wij onze lezere en ons wezenlijk met deze *Uitgave* vertaling kunten geluk wenschen.

Niets is voorzeker belangrijker, dan de kennis van den bodem van de aarde, die ons domein, die ons woonplaats is aangewezen. Het is deze kennis, die ons tot leidraad en tot wegwijzer kan strekken om de geschiedenis der veranderingen, omkeeringen en verwoestingen, waaraan de aarde is blootgesteld geweest, te leeren kennen, terwijl de kennis der natuur- en schiedkundige wetenschappen ons in staat stelt, om van ophelderingen en nazoekingen aanwijst.

Hoogst wenselijk is het, om, in de *Uitgave* van noodnigste stoffe aangenaam, onderhoudend en leerzaam voor den, juist niet geleidelijk te blijven, zonder de oppervlakte van den wijzeer te worden. Bezen is de, die zoo uiterst meniglijk te bewandelen is, heeft de hoogleraar *Sommer* maar om te doen, uitmuntend geleerd. Een werk van dien aard, dat niet moet worden, dat zoo meesterlijk aan het voorgestelde, dat het ons niet bedriegen, dan, niet, bij ons, met graagte ontvangen. Den genen, welke hetzelfde nog niet mogten kennen, wij met

den hoofdzakelijken inhoud van dit deel bekend maken. Hetzelve is gesplitst in twee afdeelingen, waarvan de eerste zich met de *weswendige gesteldheid der aard-oppervlakte*, en de tweede met den *weswendigen toestand, of de bestanddeelen der aarde*, bezig houdt.

De eerste afdeeling behoort dus mede tot de *wes- en natuurkundige aardrijkskunde* en handelt: *over de algemeene gellacete van de oppervlakte der aarde, de oude nieuwe en nieuwste wereld, over de merkwaardige hoogten, bijzonder in Europa (volgens de nieuwste opgaven en berekeningen), hoofdgebergten, der overige werelddeelen, — overzicht over de voornaamste vulkanen, de sneeuw- en ijsbergen, gletschers — lawinen, en de voornaamste grotten en openlonken, lage gronden, vlakten, woestijnen — over den zeebodem — de banken, duinen, klippen, enz. enz.*

De tweede afdeeling is niet minder belangrijk, en behoort geheel in de natuurkundige aardbeschrijving te huis. — Na hierin over de *aardkorst in het algemeen* gesproken, en na de verdere beschouwing derzelve, als ook die der *versteenselen*, uit de onderscheidene rijken behandeld te hebben, tracht de schrijver, hiertin eenige grondige gevolgtrekkingen op te maken, ten opzichte der *vroegere geschiedenis van de aardoppervlakte*. — Hierbij gaat hij met het leerstelsel van WERNER, uit het beginsel: *dat alle gebergte soorten nederploffingen uit eene vloeistof zijn, welke in de oorspronkelijke tijden den kern der aarde geheel bedekt, of omringd heeft*, uit, en leidt daaruit de wording der onderscheidene aardlagen af. De schrijver heeft dus het oude *Nephtunisthe stelsel* bijbehouden, en geeft hiervoor de redenen in de voorrede van dit deel aan.

Uitsluitend zich aan het een of ander *systema* te houden, is, volgens ons gevoelen, niet met de vorderingen der wetenschappen denzelfden tred gaan. Zoo wel het *Nephtunisthe leerstelsel*, als dat der *nieuwere vulkanisten*, is verre (afzonderlijk genomen) van genoegzame bewijs gronden te bevatten. Het *waarschijnlijkste*, uit beide leerstelsels genomen, zoude ons, in dit anders uitruimende werk, beter bevallen hebben. (*)

Verder worden de onderscheidene delfstoffelijke voortbrengselen behandeld, waarna dit deel eindigt met de *opgave van eenige oorzaken van de samenstelling van sommige gebergten — over het ontstaan der vulkanen — van het magnetismus der aarde* en eindelijk eenige *hypothesen tot verklaring der magnetische verschijnselen*. — Het laatste gedeelte is geheel nieuw en ontleend uit de *Oerstedtsche ontdekkingen* en uit de daaruit ontstane leer van het *Electro-magnetismus*.

Wij hebben, bij het geven van dit verslag, ons bestek reeds overschreden, en toch hebben wij niet genoeg gezegd van een werk, dat ons zoo bijzonder heeft befallen, zoodat wij wederom niet verlaten mochten het derde deel te gemoet zien. —

Aan de uitwerking van dit deel is, even als aan het vorige, niet zorg gearbeid; — de hierbij gevoegde 14 antiks steendruk-platen zijn beter uitgevoerd, dan die van het eerste deel; sommige derzelve zijn zelfs fraai geteekend.

(*) De heer Dufour heeft getracht, op deze keuze een leerstelsel te vormen, hetwelke hij, in eene kleine brochure, getiteld *Essai géologique*, heeft bekend gemaakt.

ARENDE FORKE'S WERKEN.

Door den Boekhandelaar J. C. VAN KESTEREN, te Amsterdam, bij aan de HH. Intekenaren afgeleverd, en, voor het verdere gedeelte, Publiek, tegen den extra *goedkoopsten prijs* van f 1.20 en op veltin papier a f 1.65 in alle Boekwinkels verkrijgbaar, *geeft de eerste deel* eener zeer zindelijk in het gewone Post- en Boekhandel, *Vaderlandsche Klassieke gedrukte VERZAMELING VAN DE REDESPREKEN EN VAN DE FOCHEEN VAN A. F. FORKE*, die behelzende zijne VI Redespreeken *over de Tienperken der Menschelijke Levens*, zijnde dit deel, is versierd met gegraveerde titel, *zinnelijke vignette*, het zeer gelijken *Portret* en *Fac-simile* van den Schrijver, wiens algemeen behagende en luimige werken men zich thans in deze uitgave tegen een zeer billijken prijs *volledig* kan aanschaffen, daar anders eenige afzonderlijke stukken moeilijk en sommigen geheel niet meer te bekomen zijn. — Het tweede deel, behelzende de *Karakters der Menschen*, met 6 platen, wordt gedrukt en voorgeeplang, blijvende de, intekening, inmiddels nog opengesteld, volgens het Prospectus, *gratis* te bekomen.

N. O. F. O. O. T. Vaderlandsche Ontbezenuing na het ontstaan van het oproer in een gedeelte van België, gr. 8°, met 12 platen, 25 Cents.

Bij het lezen van 's Konings woorden in den Statenraad: *Mijn lot is daarboven besteld!* enz. gr. 8°, a 10 Cents.

Deze 2 stukjes zijn heden van de pers gekomen te Utrecht, bij J. G. VAN TER VEEN EN ZONN, en zijn verkrijgbaar gesteld.

Bij GEBROEDERS DIEDERIGHS te Amsterdam komt HEDEN van de pers:

1. TIJDSTROOM of *geschiedkundige kaart van het Koninkrijk der Nederlanden*, door M. den Koning, met hoogsdeszelfs toestemming, opgemaakt, door D. B. U. DINGH, Lid der Hollandsche Maatschappij van Letteren, Kunsten en Wetenschappen, enz.

Deze kaart, op welke de Geschiedenis des Vaderlands in verband met die van andere rijken, in alle bijzonderheden, en met de meeste nauwkeurigheid is ontwikkeld, is gedrukt op drie bladen Atlas Velin papier, en naar de verschillende rijken en Provincien gekleurd. Prijs met de daarbij behoorende Handleiding, f 1.00.

Dezelve kaart op linnen, met stikken en knoppen, naar rato, zij is bij ons ter bezigtiging voorgelegd.

2. P. E. S. T. V. I. E. R. I. N. G. bij de *ontstapeling van het Standbeeld van JACOB CATS, Ridder, Brouwerpensionaris van Holland* Opperigt te Brouwerhaven, den 11de December 1829. Uitgegeven door het bestuur van het Departement Schouwven der Maatschappij Tot Nut van 't Algemeen. Met eene afbeelding van het Standbeeld. Prijs in gewoon gr. 8°, f 80. 00.

Ten gunste der resp. bezitters onzer *volledige nieuwe uitgave van de Geschiedenis der Nederlanden*, in een boekdeel, hebben wij van bovenstaand werk, ook eene uitgave in hetzelfde formaat, royaal gr. 8°, formaat, uitgegeven, om bij die uitgave niet geleegd of ingebonden te worden, met dien zelfden geringen prijs.

3. GRONDBEGINSELEN DER NEDERLANDSCHE TUURKUNDE, *zonder behulp van wetenschappelijke behoeven*, voorgedragen door NEIL ARNOTT, Lid van het Koninklijk Kollegie van Natuurkundigen te Londen, naar de eerste uitgave, uit het engelsch vertaald door A. C. O. U. D. S. L. L. S., Lector in de Proefschool der *Verbindelijke Natuurkunde*, in een eerste deel, eerste stuk, met eene plaat. Prijs, bij Intekening, f 1.70.

Dit werk, hetwelk alom eenen voorbeeldeloozen lof heeft ingeogst, is een waardig tegenhanger tot Prof. J. G. S. O. M. M. E. R.'S *Tafereel van het Heelal*, van welk voortreffelijk werk thans het 2de deel thans het licht ziet en het 3de reeds ter perse is.

* * De geschiedenis vertegenwoordigt het leven der menschen, en is dienstig, om hetzelfde, in de makelij, op te wekken, en in de reeks van geschiedenis te plaatsen. Voornamelijk zijn het de *antiekheden der volken*, op welke zij, de van ouds bekende oorzaken, richt; en er is geen krachtiger middel, dan hetgeen door voorstelling van *geloofwaardige karakters, uitmuntende helden*, voor het vaderland, zijn offerende Vorsten, wordt gegeven.

Nederland heeft de eer, onder een regerend huis te staan, hetgeen, van den eersten der stamvaderen af aan, lofter behielden en edele karakters in deszelfs stamboom telt, en aan hetwelk het deszelfs bestaan, ALS WILK LAMB, *Prins van Oranje*, vrijheid bedreigende, gevaren deszelfs behoudens, heeft. Het behoort slechts tot den slag van *Vaderland*, te gaan, om deze waarheid uit het *geloofwaardige*, om de geschiedenis te vergeten, en de *antiekheden* te vergeten, die de *antiekheden* der geschiedenis, uit dit roemwaardige, die *antiekheden*, welke de gezindheden en het gewigt van deszelfs bestaan, waar indrukken. Zij spant, tot dit lofwerdig deel, hare krachten in, en biedt aan het koninkrijk, *Nederland* aan het werk, reeds vroeger door de *antiekheden* geteekenden aangekondigd: *Tafereelen uit de geschiedenis van de Vorsten uit het huis van Oranje-Nassau*, *vervaard door de vermaardste kunstenaars*, en beschreven door den Hoogleraar N. G. VAN KESTEREN, en uitgegeven door SANDER & Co. te Amsterdam.

* * BROESE & COMP., te Breda, verlangen de *opdragten* een bekwaren LETTERZETTER, en tevens een bekwaren D R U K K E R. — Die geslagenissen van *trief* en zedelijk gedrag kunnen *produceeren*, vervoegen zich, *gedelg* *lijk* in persoon.